

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Національний форум

«Стан дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб в Україні»(підсумки 2014-2015рр.)

17 грудня 2015

Ключові аспекти соціальної інтеграції і адаптації внутрішньо переміщених осіб у контексті захисту їх соціально-економічних прав

О.М. Балакірева, канд. соціол. наук, завідувач відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», Голова правління ГО «Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка»

ЗМІСТ

I. Соціально-економічних аспекти інтеграції ВПО

1. Відторгнення від ринку праці
2. Доступ до житла

II. Соціокультурні аспекти інтеграції ВПО

3. Взаємовідносини ВПО з приймаючою громадою
4. Стратегії формування соціального капіталу

ВІДТОРГНЕННЯ ВІД РИНКУ ПРАЦІ (1)

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ВПО:

важко знайти роботу яка:

- влаштує по оплаті - 81%;
- відповідає досвіду, знанням та кваліфікації - 80,5%.

РЕЗУЛЬТАТИ ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю*:

- ❖ брак вакансій за профілем проф. підготовки;
- ❖ вакансії з низьким рівнем оплати праці непривабливі;
- ❖ роботодавці: стереотипи щодо тимчасовості намірів ВПО;
- ❖ роботодавці не обізнані щодо державної підтримки працевлаштування ВПО.

«...Місцева громада могла би залучати потенціал цих людей, бо в більшості це працездатні люди. Тобто, вирішувати питання щодо їх працевлаштування. Зрештою, таким чином і розвиватися...»

(м. Львів, представник міської державної адміністрації)

* Опитування експертів, які представляють інституції, що опікуються проблемами ВПО (представники міського самоврядування, спеціалісти державної служби зайнятості, представників бізнес структур), проведеного методом глибинного інтерв'ю у серпні – вересні 2015 року в межах НДР «Вимушені переселенці та приймаючі громади: уроки для ефективної суспільної адаптації й інтеграції», яка виконується відділом моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» в рамках дослідницьких проектів установ НАН України у галузі соціогуманітарних наук та розпорядження Президії НАН України №237 від 01.04.2015 року.

ВІДТОРГНЕННЯ ВІД РИНКУ ПРАЦІ (2)

Зміни у зайнятості після вимушеної міграції внаслідок подій на Сході України, %

Опитування жінок-ВПО (1000 респондентів, жовтень 2015 р.)

2. ЖИТЛО

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ВПО:

важко знайти житло, яке я можу оплатити самостійно (67%)

РЕЗУЛЬТАТИ ГЛИБИННИХ ІНТЕРВ'Ю

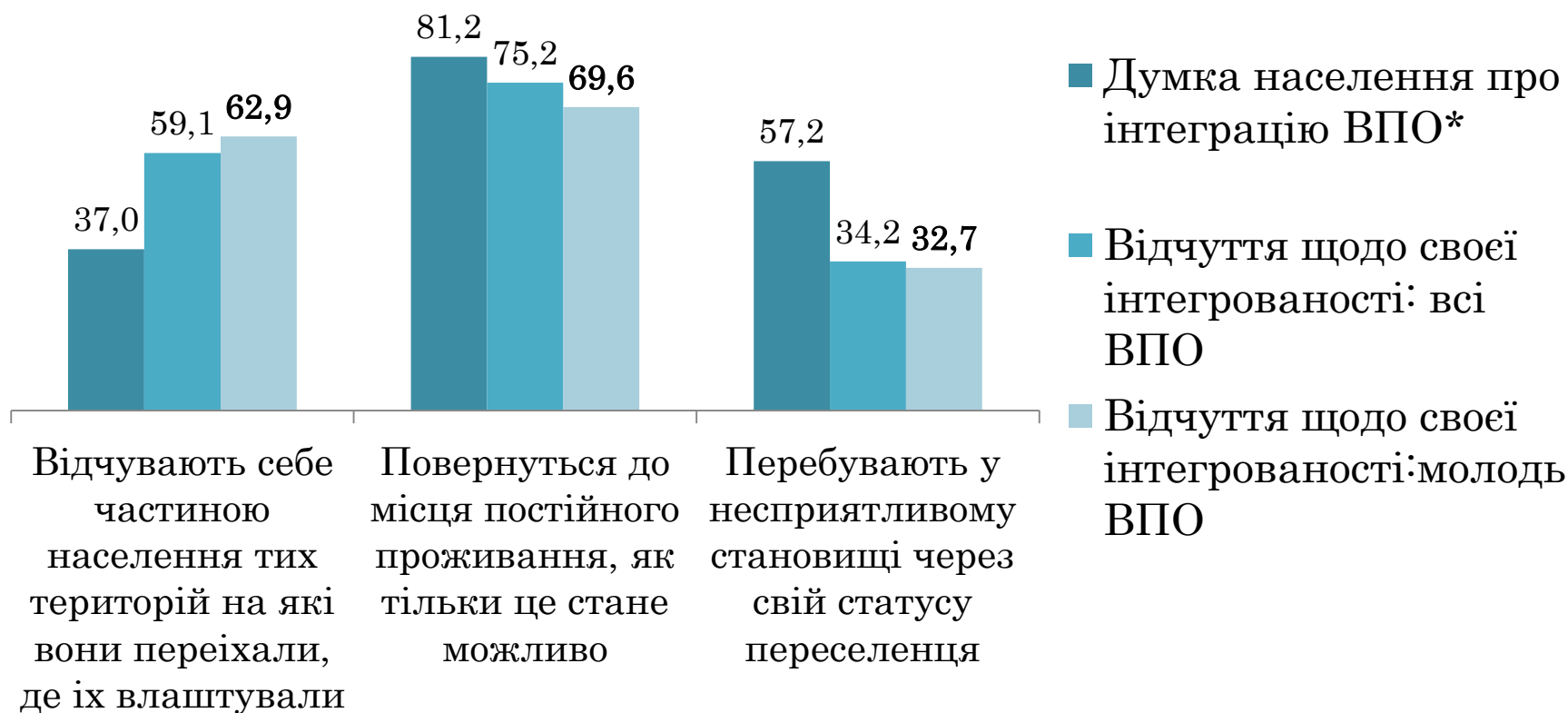
... Основная проблема, которая возникает сейчас – люди не имеют здесь постоянное жилье ... **на законодательном уровне должны быть решены вопросы, связанные с жильем ...**

(м. Запоріжжя, представник міської ради)

... Фактично, **всі ці люди живуть в нас в орендованому житті.** І для них питання оплати є дуже актуальним. Якщо місцева влада могла би якось їм допомагати в оплаті за житло ...

(м. Львів, представник міської державної адміністрації)

СУБ'ЄКТИВНІ ОЦІНКИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

* За результатами всеукраїнське опитування населення країни проведено з 12 по 19 грудня 2014 року в усіх областях України та місті Києві Центром «Соціальний моніторинг» та Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ВПО З ПРИЙМАЮЧОЮ ГРОМАДОЮ

...сейчас задача не тільки и не стільки оказати матеріальну допомогу, а допомогти вернутися в соціум, адаптуватися....

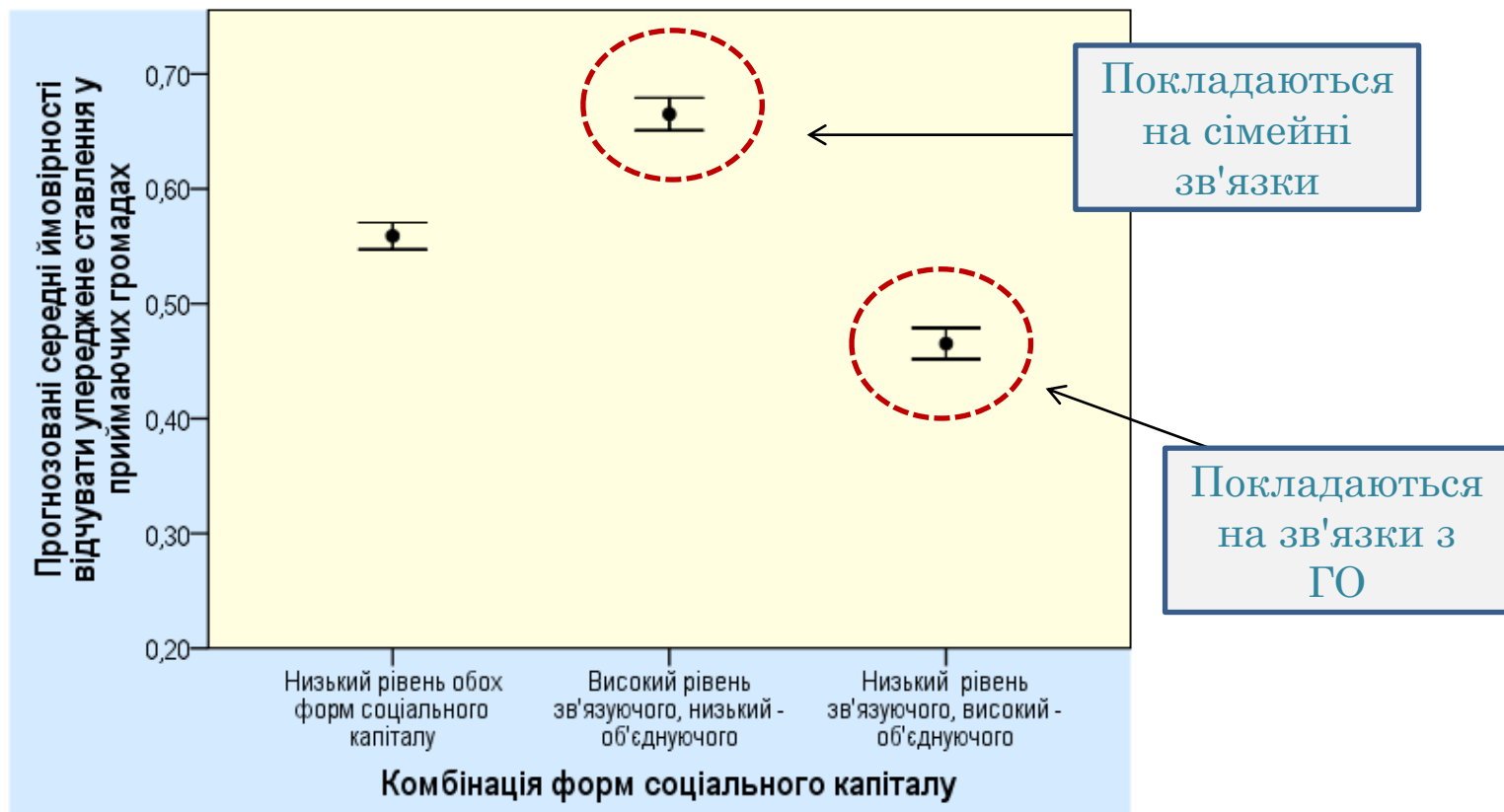
(м. Запоріжжя, органи місцевого самоврядування)

...Жінка приїхала з сином, вона нікого не знає. Тобто, дець нам вийняли квартиру і все, вона у замкненому просторі є...

(м. Львів, державна служба зайнятості, спеціаліст)

ЧИННИКИ СПРИЯННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ СЕРЕД ВПО

Жінки із числа ВПО, які в першу чергу покладаються на родинні та дружні соціальні зв'язки, мають вищу ймовірність відчувати стигму з боку приймаючої громади, ніж ті, що орієнтовані на підтримку з боку ГО.

Error Bars: 95% CI

Ймовірність упередженого / несправедливого ставлення з боку приймаючої громади в залежності від різних комбінацій форм соціального капіталу серед жінок-ВПО

ВИСНОВКИ

- Основним бар'єром соціальної інтеграції ВПО у нових місцях проживання залишається обмеженість їх можливостей працевлаштування.
- Найактуальнішою для ВПО залишається проблема житла.
- Важливим аспектом соціальної інтеграції переселенців є налагодження їх взаємодії з представниками приймаючих громад на рівні міжособистісного спілкування.
- Найбільш уразливими у контексті соціальної інтеграції є ВПО, що надають пріоритет зв'язкам у межах найближчого оточення (родина, друзі).
- Розбудова «об'єднуючих» соціальних мереж ВПО у приймаючих громадах є пріоритетним чинником успішної соціальної інтеграції

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Сприяти удосконаленню законодавства та нормативно-правової бази з питань відродження Донбасу, зокрема стосовно програм та заходів із інтеграції ВПО у місцеві громади та їхньої соціальної адаптації та захист.
- Здійснити дослідження структури робочої сили серед економічно активного населення з урахуванням актуальних потреб місцевих ринків праці.
- Впроваджувати програми із забезпечення житлом (або в залежності від життєвої стратегії, земельних ділянок) для ВПО, які повертаються на Донбас, та для тієї частки населення з інших територій, яка прагне переїхати задля отримання роботи
- Стимулювати лобювання добудови будинків-довгобудів з метою розселення представників групи ВПО
- Проводити моніторинг ефективності забезпечення соціально-економічних прав ВПО та доступності ресурсів в рамках, якого здійснювати оцінку взаємовідносин переселенців та представників приймаючих громад

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- Розробити та сприяти розвитку вже існуючих програм, направлених на забезпечення соціальної згуртованості у місцевих громадах, зокрема програми щодо залучення ВПО до місцевого самоуправління в громадах їх компактного проживання. Одним із ключових факторів активізації людського капіталу серед ВПО може стати забезпечення та захист їх виборчих прав на місцевому рівні.
- Задля розбудови сільської місцевості для переселених осіб сприяти поширенню проекту «Село майбутнього», який реалізується як складова національного проекту «Відроджене скотарство» (постанова Кабінету Міністрів України № 953 від 15 жовтня 2012 р.).
- Розробити плани дій інформаційно-освітнього змісту на рівні громад задля своєчасного виявлення фактів стигматизації ВПО та проведення публічних заходів з метою мінімізації несправедливого або упередженого ставлення до переселенців з боку представників місцевих громад.